

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти

Допущено до захисту

Завідувач кафедрою



«24» листопада 2024

Кваліфікаційна робота магістра

**«СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ УКРАЇНЦІВ
(З ТИМЧАСОВИМ ЗАХИСТОМ) У ФРАНЦІЇ»**

Виконавець: здобувач вищої освіти другого
(магістерського) рівня вищої освіти
II курсу, групи М23СРз
Галузь знань 23 Соціальна робота
спеціальності 231 “Соціальна робота”
Освітньо-професійна програма:
«Поствоєнна соціально-психологічна реабілітація»

БЄГУНОВА Анастасія

Керівник: к.пед.н., доцент **Катерина ПЕТРОВСЬКА**

Рецензент: к.пед.н., доцент **Анастасія ПОПОВА**

Запоріжжя – 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ УКРАЇНЦІВ (З ТИМЧАСОВИМ ЗАХИСТОМ) У ФРАНЦІЇ.....	6
1.1. Аналіз та складові поняття «соціальна підтримка біженців і мігрантів» в контексті типових проблем і потреб.....	6
1.2. Архітектура соціальної підтримки для українців з тимчасовим захистом.....	17
1.3. Напрями та форми соціальної підтримки у системі роботи державних та недержавних організацій для українців з тимчасовим захистом.....	28
Висновки до першого розділу.....	37
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ УКРАЇНЦІВ (З ТИМЧАСОВИМ ЗАХИСТОМ) У ФРАНЦІЇ.....	39
2.1. Організація і методика проведення дослідження.....	39
2.2. Аналіз труднощів, з якими стикаються українці з тимчасовим захистом у Франції та шляхи їх подолання.....	57
2.3. Практичні рекомендації щодо покращення надання соціальної підтримки українцям з тимчасовим захистом.....	63
Висновки до другого розділу.....	67
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	71
ДОДАТКИ.....	78

ВСТУП

Актуальність. Сучасний світ стикається з безпрецедентними викликами у сфері міграції та інтеграції, які вимагають ефективних та адаптивних систем соціального захисту. Важливе місце в цьому контексті займає питання соціальної підтримки українців, що перебувають на території інших країн із тимчасовим захистом. Країни, які прийняли найбільшу кількість біженців з України зіткнулися з численними проблемами. Вони повинні забезпечити інтеграцію українців у своє суспільство, створити умови для їхньої освіти та працевлаштування, а також подбати про їхнє психоемоційне здоров'я. Важливим аспектом є також забезпечення їхньої правової захищеності та доступу до всіх необхідних соціальних послуг.

Соціальна підтримка українців, які через війну опинились у стані вимушеної міграції є серйозним викликом для міжнародної спільноти, оскільки вимагає значних зусиль та ресурсів для їхньої інтеграції, адаптації та підтримки.

Внаслідок російської агресії за оцінками Європейської Комісії, кількість переміщених осіб становить близько 6,5 мільйонів [6]. Для отримання можливості тимчасового захисту від воєнних дій, громадяни України були звільнені від обов'язку отримання візи коли вони в'їжджають до Євросоюзу. Внаслідок чого 2 березня 2022 року – Європейська комісія запропонувала надання тимчасового захисту на рівні ЄС людям, які прибувають з України. Незважаючи на міжнародну мобілізацію на підтримку людей, які потребують допомоги, масштаби гуманітарної ситуації є безпрецедентними.

Франція, як країна з довготривалими демократичними традиціями та розвинутою системою соціального забезпечення, виступає одним з пунктів дестинації для українців, що шукають притулку від воєнних конфліктів та політичних переслідувань. Кількість українців, які знайшли притулок у Франції за час повномасштабної війни РФ проти України, досягла 120 000 осіб [2] 80% українців, які приїхали у Францію – жінки й діти, які є найбільш

уразливими членами суспільства і особливо потребують соціальної підтримки та допомоги [1]

Українці, які перебувають у Франції з тимчасовим захистом, стикаються з багатьма складнощами, такими як мовний бар'єр, культурні відмінності, соціальна ізоляція та невизначеність свого майбутнього. Відповідно, розуміння механізмів та стратегій, які дозволяють ефективно вирішувати проблеми та задовільняти потреби, а також інтегрувати українців у французьке суспільство, може слугувати основою для розробки більш дієвих програм соціальної підтримки, що, в свою чергу, сприятиме стабільності та гармонійному розвитку обох сторін.

Різні аспекти проблеми, присвячені питанням соціальної підтримки, адаптації та інтеграції різних категорій мігрантів є предметом наукових пошукових дослідників усього світу.

Серед робіт, присвячених окремим питанням європейського права, включаючи і загальноєвропейську систему притулку, варто назвати праці Л. Булко, О. Малиновської, В. Маньгори, К. Мартинюк, О. Мельничука, Я. Нечипорук, А. Пак, Я. Петрової, А. Покрасьон, С. Тельнюка та інших.

Окремі аспекти реалізації Директиви Ради ЄС 2001/55/ЄС аналізуються у працях зарубіжних і українських вчених, зокрема, праці К. Димова, М. Грушко, Йоланти Яблонської - Бонси, Б. Калиновського, К. Левандовські, Е. Лібанова, О. Малиновської, В. Маньгори, А. Миколюка, І. Митрофанова, Я. Осадчої, О. Позняка, О. Цимбала та інших.

Питання, пов'язані з визначенням правового статусу біженців та осіб, що потребують додаткового та тимчасового захисту, досліджували українські вчені, зокрема В. Авер'янов, О. Андрійко, О. Бандурка, В. Босий, Ю. Битяк, О. Воронятніков, О. Джафарова, Д. Калаянов, Б. Калиновський, Т. Коломоєць, А. Комзюк, О. Кришевич, О. Кузьменко, К. Левандовські, Б. Логвіненко, М. Лошицький, О. Малиновська, К. Мартинюк, Р. Миронюк, К. Нестеренко, О. Поєдинок, Д. Приймаченко, О. Рябченко, А. Селіванов, П. Синявський, С. Тельнюка, М. Тищенко, О. Юнін та інші.

Однак, більшість з цих досліджень не враховує сучасний аспект війни в контексті міграційних процесів, та відповідно теми соціальної підтримки українців з тимчасовим захистом у Франції не була предметом окремого дослідження. Водночас, у контексті зростаючих масштабів міграції та збільшення кількості людей, які потребують тимчасового захисту, тема соціальної підтримки, проблеми адаптації та інтеграції набувають особливої актуальності. Дослідження соціальної підтримки українців із тимчасовим захистом у Франції може стати підґрунтям для розробки ефективних програм та проектів, спрямованих на здійснення підтримки та інтеграції цієї групи мігрантів. Результати роботи можуть бути використані відповідними урядовими та неурядовими організаціями, що займаються проблематикою міграції, для покращення існуючих програм та створення нових заходів підтримки, що зумовлює необхідність комплексного дослідження цього напрямку та вибору теми кваліфікаційної роботи «**Система соціальної підтримки українців (з тимчасовим захистом) у Франції**».

Об'єкт дослідження - соціальна підтримка українців з тимчасовим захистом.

Предмет дослідження – напрями та форми соціальної підтримки у системі роботи державних та недержавних організацій для українців з тимчасовим захистом у Франції.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати напрями та форми соціальної підтримки у системі роботи державних та недержавних організацій для українців з тимчасовим захистом у Франції та розробити практичні рекомендації щодо їх покращення.

Відповідно до мети, об'єкта та предмета дослідження визначені його **завдання:**

1. Проаналізувати поняття та складові соціальної підтримки біженців і мігрантів в контексті типових проблем і потреб.
2. Дослідити архітектуру соціальної підтримки для українців з тимчасовим захистом.

3. Визначити напрями та форми соціальної підтримки у системі роботи державних та недержавних організацій для українців з тимчасовим захистом.
4. Експериментально дослідити ефективність соціальної підтримки українців з тимчасовим захистом у Франції задля аналізу їхніх проблем та можливих шляхів їх подолання.
5. Розробити практичні рекомендації щодо покращення надання соціальної підтримки українцям з тимчасовим захистом.

Методи дослідження. Для досягнення мети та виконання визначених завдань використано комплекс таких методів:

– *загальнонаукові* (аналіз, синтез, систематизація, порівняння, узагальнення використовувалися для вивчення праць зарубіжних і вітчизняних науковців);

– *конкретно-наукові*: (категоріальний аналіз – для розкриття змісту й уточнення дефініцій основоположних понять; структурно-функціональний аналіз – для з’ясування структурних, змістових і процесуальних особливостей архітектури соціальної підтримки українців з тимчасовим захистом у Франції; структурно-логічний аналіз – для виокремлення принципових напрямів та форм соціальної підтримки українців з тимчасовим захистом у Франції; *емпіричні* (спостереження, анкетування, тестування, бесіди та інтерв’ю з працівниками соціальної та освітньої сфери та українцями, що мають тимчасовий захист);

– *експериментальні* (соціально-педагогічний експеримент констатувальний та формувальний, що дозволить перевірити ефективність наявної соціальної підтримки в контексті задоволення потреб та вирішення проблем українців, що мають тимчасовий захист);

– *статистичні* (обробка та узагальнення науково-теоретичних та дослідно-експериментальних даних (кількісний і якісний аналіз), які забезпечили можливість за здобутими результатами оцінити доступність основних послуг, психологічний стан та емоційний добробут українців,

проаналізувати їх труднощі та визначити ефективність наявної системи соціальної підтримки);

– *прогностичні* – розробка практичних рекомендацій щодо покращення надання соціальної підтримки українцям з тимчасовим захистом у Франції.

Структура магістерської роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг магістерської роботи становить 91 сторінок, основний зміст викладено на 70 сторінці.

допомогу, і значна частина з них задоволена її рівнем. Проте існує ряд ключових проблем: недостатня інформація про доступні програми, бюрократичні перешкоди, обмеження у доступі до мовних курсів та інтеграційних заходів.

Дослідження показало, що соціальна підтримка відіграє важливу роль у забезпеченні базових потреб переселенців, таких як житло, їжа, медичні послуги, а також у процесі їх адаптації до нового середовища. Водночас, запропоновані респондентами ідентифіковані проблеми потребують оперативного вирішення. Наприклад, розширення інтеграційних заходів, створення спеціалізованих пунктів медичної допомоги з україномовним персоналом, розробка програм психологічної підтримки та удосконалення інтенсивних мовних курсів можуть значно покращити якість соціальних послуг.

Особливу увагу було приділено порівняльному аналізу соціальної підтримки в міських та сільських регіонах Франції. Дослідження показало, що міські райони надають більше можливостей для працевлаштування, освіти та доступу до медичних послуг, проте відзначаються високими витратами на житло. У сільській місцевості, незважаючи на нижчі витрати, спостерігається обмеженість доступу до спеціалізованих послуг і інтеграційних програм.

Робота також відзначає важливість ролі громадських організацій і волонтерів, які забезпечують додаткову підтримку українцям. Особливо ефективними визнані інформаційні кампанії, що допомагають біженцям орієнтуватися в системі послуг, доступних у Франції.

У результаті дослідження були сформульовані конкретні рекомендації: розширення програм доступного житла, спрощення адміністративних процедур, створення інформаційних платформ для українців, залучення україномовних фахівців, розробка програм психологічної підтримки та вдосконалення мовних курсів. Ці рекомендації спрямовані на подолання виявлених проблем та покращення якості соціальної підтримки.

Загалом магістерська робота підтверджує, що соціальна підтримка українців із тимчасовим захистом у Франції є важливим елементом їх адаптації та інтеграції, проте потребує вдосконалення в ключових аспектах. Реалізація запропонованих заходів сприятиме не лише підвищенню ефективності соціальної підтримки, але й гармонізації міжкультурних взаємин у французькому суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бегунова А. В. Аналіз та складові поняття «соціальна підтримка біженців і мігрантів» у контексті типових проблем і потреб / Збірник тез наукових доповідей здобувачів вищої освіти Бердянського державного педагогічного університету на Днях науки 14 травня 2024 року. Том 1. Суспільні науки. Бердянськ: БДПУ, 2024. 515 с. / С. 211-214.
10. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців. Режим доступу: <https://www.unhcr.org/ukraine.html>
11. Масштаби та наслідки вимушеної міграції населення України внаслідок збройної агресії російської федерації. Демографія та соціальна економіка. 2022. № 48(2). С. 37–57. Режим доступу: <https://doi.org/10.15407/dse2022.02.037>
12. Зовнішня трудова міграція з України: вплив COVID-19. Демографія та соціальна економіка. 2021. № 42(4). С. 25–40.
13. Найважчі міграційні кризи у світі за останні роки. Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2021/11/11/infografika/svit/najvazhchi-mihraczijni-kryzy-sviti-ostanni-roky>
14. Програма розвитку ООН. Режим доступу: URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-09/undp-ua-hia-ukr-2.pdf>
15. Національний інститут стратегічних досліджень. Режим доступу: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/perspektyvy-pravovoho-statusu-ukrayinskykh-bizhentsiv-u-yevropi-pislya>
16. VoxUkraine. Потреби українських біженців за кордоном. URL: <https://voxukraine.org/potreby-ukrayinskykh-bizhentsiv-za-kordonom>
17. Тимчасовий захист для українців у Франції. Режим доступу URL: <https://tripmydream.ua/media/layfhak/timchasoviy-zahist-dlya-ukrainsv-u-francii>
18. Тимчасовий захист для українців у Франції в 2024 році. Режим доступу URL: <https://www.enableme.com.ua/ua/article/timcasovij-zahist-dla-ukrainsiv-u-francii-v-2024-roci-11458>

19. Проблеми шукачів захисту в ЄС. URL: <https://hias.org/wp-content/uploads/EU-report-NUASR-UA-web-24.01.pdf>
2. Петровська К. В. Реалізація технологічного аспекту соціальної підтримки шукачів тимчасового захисту від війни в Україні: досвід Німеччини / Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки: зб. наук. пр. Вип. 1. 2023. 436 с. / С.104-114.
20. Вплив українських мігрантів на економіки країн реципієнтів. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Migration_impact_2022-12-15.p.
21. Українські біженці у Франції: причини небажання переїзду. URL: <https://www.unian.ua/world/ukrajinski-bizhenci-neohoche-jidut-do-franciji-i-v-nih-na-ce-ye-prichini-politico-12583851.html>
22. Соціальна політика щодо українських біженців в Європі. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/ukrayinski-bizhentsi-viyny-v-yevropi-mizh-intehratsiyeyu-ta>
23. Європейські ініціативи для української діаспори. URL: <https://www.alda-europe.eu/wp-content/uploads/2023/03/>
24. Українці за кордоном. Випуск 1. Як повернути? Випуск 1. Як повернути? URL: https://factum-ua.com/document/УКРАЇНЦІ_ЗА_КОРДОНОМ_Як_повернути.pdf
25. Франція прийняла понад 26 тисяч українських біженців: умови організації житла. URL: <https://www.056.ua/news/3356169/francia-prijnala-ponad-26-tisac-ukrainskih-bizenciv-im-organizovuut-zitlo>
26. Франція для українців у 2024 році: правила та соціальна підтримка. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/206/france-how-to-move-out-for-ukrainians#pravila-vizdu-u-franciyu-dlya-ukrainsiv-u-2024-roci>
27. Біженці з України: хто вони, скільки їх та як їх повернути? Фінальний звіт. URL: <https://ces.org.ua/refugees-from-ukraine-ukr-final-report/>
27. Beirens, H., Maas, S., Petronella, S., et Van der Velden, M., «Study on the temporary protection directive» .(Étude sur la directive relative à la protection temporaire), Commission européenne, 2016.

28. І. Правове регулювання статусу біженців в європейському союзі: сучасний стан і перспективи розвитку. Автореферат. Харків. 2019. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16537/1/Chuienko_2019.pdf

29. І. Актуальні питання правового регулювання статусу біженців в Європейському Союзі. Право і безпека у контексті європейської та євроатлантичної інтеграції: зб. ст. та тез наук. повідомл. за матеріалами II Харків. міжнар. юрид. форуму, м. Харків, 28 верес. 2018 р. Харків : Право, 2018. С. 165-175.

3. Ivanenko N., Varyvoda K., Halukha L., Petrovska K., Turgenieva A. Armed Conflicts and Higher Education: Challenges and Opportunities for Academic Development in Post-Conflict Regions. ACADEMIA. Special issue: «War, education and development: a pedagogical response to the challenges of modernity». 2024, (35-36), p.156-178 (Scopus Q3). DOI: <https://doi.org/10.26220/aca.5007/> URL: <https://pasithee.library.upatras.gr/academia/article/view/5007>

30. Integration of People Fleeing Ukraine in the EU. Note to European Commission. May 2023. URL: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&furtherNews=yes...>

31. Pay-to-Go Schemes and other Noncoercive Return Programs: Is Scale Possible? URL: <https://www.migrationpolicy.org/sites/default/files/publications/pay-to...>

32. Рішення Ради (ЄС) 2022/382 від 4 березня 2022 року про встановлення наявності масового напливу переміщених осіб з України відповідно до статті 5 Директиви 2001/55/ЄС, яке вводить тимчасовий захист (hereinafter Council Implementing Decision (EU) 2022/382 of 4 March 2022).

33. Dumbrava, C., «Russia's war on Ukraine: Assisting Ukrainians at the EU's borders» (La guerre de la Russie contre l'Ukraine: aider les Ukrainiens aux frontières de l'Union européenne), Briefing de l'EPRS, mars 2022.

34. Рішення Ради (ЄС) 2022/382 від 4 березня 2022 року про встановлення наявності масового напливу переміщених осіб з України

відповідно до статті 5 Директиви 2001/55/ЄС, яке вводить тимчасовий захист (hereinafter Council Implementing Decision (EU) 2022/382 of 4 March 2022).

33. Communication de la Commission relative aux lignes directrices opérationnelles pour la mise en œuvre de la décision d'exécution 2022/382 du Conseil constatant l'existence d'un afflux massif de personnes déplacées en provenance d'Ukraine et annexe, Commission européenne, 17 mars 2022.

34. Тимчасовий захист у разі масового напливу переміщених осіб. <https://eur-lex.europa.eu/FR/legal-content/summary/temporary-protection-if-there-is-a-mass-influx-of-displaced-people.html>

35. Пан'європейське дослідження українських біженців у Європі. URL: <https://www.ngobg.info/uf/news/2023/09/05/3909729273/rl-refugees-from-u>

36. Соціальна робота у Франції. Ємманюель Джовелін, Лаур Ліенард.с.25-50.Le travail social en France .Emmanuel Jovelin, Laure Liénard, <https://shs.cairn.info/le-travail-social-en-europe--9782810910595-page-25?lang=fr>

37. Examining the Factors Influencing Postconflict Refugee Returns. URL: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA1327-1.html

38. Витрати на українських біженців у різних країнах світу з березня 2022 по червень 2023 року. URL: <https://www.statista.com/statistics/1312602/ukrainian-refugee-cost-by-c...>

39. Гендерні аспекти та джерела доходу українських біженців. URL: file:///C:/Users/comp/Downloads/Final_Ukrainian_RGTF%20Gender%20brief.pdf

40. Тимчасовий захист для неєвропейських громадян, які втекли з України Статистика Євростату.– Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/4187653/18051216/non-eu-citizens-who-fled-ukraine-and-were-undertemporary-protection-at-the-end-of-January.jpg/928f7739-e1c6-925d-97c8-1c669636310c?t=1709885631584>

41. ЄС не повинен ставитися до українських біженців як до короткострокових відвідувачів. URL: <https://www.rand.org/blog/2023/07/the-eu-cant-treat-ukrainian-refugees-...>

42. Press release. 28 September 2023. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/09/28/ukra...>
43. Education Policy Brief (September 2023). URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/103089>
44. Displacement Patterns, Protection Risks and Needs of Refugees from Ukraine. URL: <https://reliefweb.int/report/poland/displacement-patterns-protection-ri...>
45. Displacement Patterns, Protection Risks and Needs of Refugees from Ukraine. URL: <https://reliefweb.int/report/poland/displacement-patterns-protection-ri...>
46. Displacement Patterns, Protection Risks and Needs of Refugees from Ukraine. URL: <https://reliefweb.int/report/poland/displacement-patterns-protection-ri...>
47. Ukraine Returns Report. General Population Survey. Round 14. October 2023. URL: <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-returns-report-general-population-s...>
48. Operational Data Portal. URL: <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>
49. A year in Poland. A survey. URL: https://ewl.com.pl/wp-content/uploads/2023/02/REPORT_REFUGEES_YEAR_IN_P...
49. Sonia Backès 24022023 Réfugiés ukrainiens en France. <https://www.lepoint.fr/>
5. доп. / [В. Потапенко, А. Головка, О. Валевський та ін.] ; за ред. В. Потапенка. Київ : НІСД, 2023. 33 с. URL: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.01>
50. The dynamic of Bosnian refugee migrations in 1990s, current migration trends and future prospects. URL: https://www.jstor.org/stable/45054962?seq=11#metadata_info_tab_contents

51. Статистика населення та міграції у Великобританії.
[URL:https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration](https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration)

52. Політика України на міжнародній арені: ресурс Politico. URL:
<https://www.politico.eu/country/ukraine/>

53. Організація Restos du Cœur: підтримка людей у скруті. URL:
<https://www.restosducoeur.org/>

54. Secours Populaire Français: соціальна підтримка у Франції. URL:
<https://www.secourspopulaire.fr/>

55. Банк продовольства Франції (Banque Alimentaire). URL:
<https://ba57.banquealimentaire.org/>

56. Французький Червоний Хрест.
https://fr.favoies.com/ws?q=croix%20rouge%20faire%20un%20don&asid=fv_camp_1192&nw=g&de=c&locale=fr_FR&ac=47497&cid=21597439153&aid=171371402092&kid=kwd

57. devis assurance maladie
https://fr.topbrandsforyou.com/web?gad_source=5&gclid=EAIAIQobChMIqc7ewTTiQMVN11BAh1a6zQKEAAYASAAEgL2_vD_BwE&o=1672267&q=devis+assurance+maladie&qo=semQuery&ag=fw&an=google_s&tt=rmd&ad=semA&akid=1000000911tby173849269910kwd-21460266c21882192697

58. Ремунеровані (оплачувані) навчальні програми у Франції:
 шестимісячний курс.
https://fr.favoies.com/ws?q=formation%20de%206%20mois%20r%C3%A9mun%C3%A9r%C3%A9e&asid=fv_soft_camp_533&nw=s&de=c&locale=fr_FR&ac=38741&cid=21174055129&aid=158700804377&kid=kwd-3032604472&vclid=EAIAIQobChMIzOjIqfXTiQMVkpNoCR3GxjXyEAAAYAiAAEgIm3PD_BwE&antcl=798&gad_source=5&gclid=EAIAIQobChMIzOjIqfXTiQMVkpNoCR3GxjXyEAAAYAiAAEgIm3PD_BwE

59. Майже половина українських біженців планують залишитися в Польщі надовше – дослідження. УНІАН. 18.03.23. URL:

<https://www.unian.ua/economics/finance/mai-zhe-polovinaukrajinskih-bizhenciv-planuyut-zalishitisya-v-polshchi-nadovshe-doslidzhennya-12183339.html>

60. Звіт про наміри українських біженців – червень 2023 року. URL: https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2023/12/2023-06-RBE-UKR-Intetion-Report-No-4-UKR-v3_FINAL.pdf

61. Інформація для біженців з України у Франції. URL: <https://www.enableme.com.ua/ua/article/informacia-dla-bizenciv-z-ukraini-u-francii-7870>

62. Державний звіт департаменту Мозель, Франція. URL: <https://www.moselle.gouv.fr/contenu/telechargement/24465/167394/file/Pr.pdf>